

A mosaic of an angel with large, feathered wings, wearing a blue robe with gold and red patterns. The angel has a halo and is holding a staff with a cross-like symbol at the top. The background is a textured gold mosaic.

MARCELLO
STANZIONE

MYRIAM
CASTELLI

ANJELI

VO VIDENIACH
VELKÝCH MYSTIČIEK

ANJELI

VO VIDENIACH
VELKÝCH MYSTIČIEK

ANJELI

VO VIDENIACH VELKÝCH MYSTIČIEK

MARCELLO STANZIONE
MYRIAM CASTELLI

Copyright © 2012 by Sugarco Edizioni S.r.l.
Via don Gnocchi 4, 20148 Milan, Italy

Z talianskeho originálu:
Angeli e mistiche - Viaggio tra le donne di Dio guidate dagli spiriti celesti

Vydal: © Zachej.sk, 2017

Preklad: © ThLic. Mgr. Klaudia Kuchtová, Th.D.

Grafika: © Lýdia Valter

Redaktorka: Zuzana Ring

Nihil obstat: ThDr. Daniel Boleš, PhD.

Imprimatur: Mons. Bernard Bober, košický arcibiskup – metropolita,
ABÚ Košice - Prot. č. 1163/17, 26. 10. 2017

Použité citáty pochádzajú zo slovenského ekumenického
prekladu Biblie.

© Slovenská biblická spoločnosť, Banská Bystrica, 2015

ISBN: 978-80-89866-72-4

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie
reprodukovat' v akejkoľvek podobe alebo akýmkoľvek spôsobom
(elektronicky, mechanicky, fotokópiami alebo iným spôsobom)
bez súhlasu vlastníka autorských práv.

~ PREDHOVOR ~

Ked' som bol požiadaný, aby som napísal tieto úvodné stránky, zažil som pocit veľkej spokojnosti, a to vďaka vplyvu, ktorý svätí odjakživa majú na môj život a ktorý ma sprevádzal po celý čas môjho pôsobenia vo funkcii prefekta Kongregácie pre kauzy svätých.

Sväté, blahoslavené mystičky a ženy s krištáľovo čistou vierou, ktoré sa vyznačovali istotou Boha, Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba a zeme. Toho neba, ktoré mali milosť uvidieť, zatiaľ čo ich nohy spočívali pevne na zemi. Ženy, ktoré otvorili dvere svojej duše, keď na ne zaklopal Boh. Prostredníctvom rôznych epizód z ich života sa dozvedáme niečo o existencii anjelov a o ich vzácnej službe zameranej na blaho ľudí. Živé a účinné svedectvá o vzťahu, ktorý spája ľudstvo s nebeskými duchmi, ale aj o dobe, v ktorej žili.

Existencia anjelov je pravda viery doložená Svätým písmom a Tradíciou. Sv. Augustín ich opisuje takto: „Slovo anjel je názov úradu, nie prirodzenosti. Ak sa pýtame na meno tejto prirodzenosti, dostaneme odpoveď, že je to duch; ak sa pýtame na úrad, dostaneme odpoveď, že je to anjel: je to duch pre to, čím je, kým pre to, čo koná, je anjel.“ Anjeli sú celou svojou bytosťou Boží služobníci a poslovia. Keďže „stále hľadajú na tvár Otca v nebesiach“ (Mt 18,10), „plnia jeho príkazy a poslúchajú hlas jeho slova“ (Ž 103,20). Teda toto je kniha, ktorá hovorí o anjeloch v živote mystičiek, ktoré okúsili pomoc nebeských duchov: existuje vzťah podobnosti

medzi osobnosťou týchto žien a anjelmi. Každá z nich má inú víziu anjela. Postačí siahnuť po niekoľkých príkladoch zo života slávnej stigmatizovanej Veroniky Giuliani, ktorá mala anjelskú pomoc a útechu na svojej neľahkej ceste kríža. V živote bavorskej františkánky Márie Krescencie Hoess, naopak, vidíme, ako jej pomáhal anjel strážny aj v tých najponíženejších službách domáceho života. Ešte známejšie sú anjelské navštívenia sv. Františky Rímskej. Odlišný je však anjel Gemmy Galgani, ktorý jej robí poštára, pomáha jej dokonca s doručovaním listov, ktoré nosí z Luccy do Ríma otcovi Germánovi, jej duchovnému vodcovi; alebo anjel Ruženy z Limy, ktorý jej opatril lieky potrebné na vyliečenie, keď bola chorá. A ďalej: Terézia z Ávily, jedna z najväčších mystičiek v dejinách kresťanstva, reformátorka karmelitánskeho rádu, ktorá zhrňa svoju skúsenosť vo vyjadrení: „Iba Boh stačí.“ (je postačujúci, aby naplnil celú šírku ľudského srdca) a ktorá vďaka serafínovi obdržala od Pána transverberáciu srdca.

Napokon, bol to anjel, čo nám podal jednu z najneuveriteľnejších správ, keď sa jedného dňa vybral do Nazareta do domu ženy menom Mária a zvestoval jej, že bude mať dieťa menom Ježiš, Božieho Syna, ktorý sa narodí, aby spasil svet. Úloha anjelov je totožná s úlohou, ktorá je vyhradená týmto mystickým ženám, aj keď vo väčšine prípadov nemali ako spoločníka v rozhovore archanjela Gabriela, ale jednoduchého a skromného anjela.

Konkrétne ženy premenilo stretnutie s Bohom, po ktorom žili viac s anjelmi než s ľuďmi. Milované Bohom a ním, obdarované víziami a extázami, počas ktorých vstupovali do sveta, ktorý by sme my súčasníci nazvali virtuálny. Jediný podstatný rozdiel je v tom, že pri virtuálnosti moderného

sveta je potrebné nasadiť si okuliare, kým pre tieto mystické ženy okuliarmi je viera, ktorá im umožňuje vyjsť z tohto sveta a vstúpiť tam, kde ucítia vôňu nebies.

Sú to príklady veľmi špeciálnej virtuálnosti dávajúcej zmysel životu, ktorý musia stratiť, aby ho opäť našli, ako požaduje Ježiš od svojich učeníkov: „Lebo kto by chcel svoju dušu zachrániť, stratí ju. Ale kto stratí svoju dušu pre mňa, zachráni si ju“ (*Lk 9,24*).

Anjeli vedú, utešujú a riadia kroky ľudí, ktorí povedali áno Pánovi. Ten si ich vybral pre špeciálne poslanie na väčšiu Božiu slávu a pre dobro Cirkvi, Kristovej nevesty, a viedol ich neraz neprebádanými chodníkmi sveta, často nebezpečnými a dramatickými, ktoré sú takými kvôli nástrahám zla. Ženy obzvlášť obdarené milosťou, na ktorú odpovedali s nesmiernou veľkodušnosťou; ženy, ktoré trpeli s Kristom drámu kríža a obetovali svoje utrpenie na odčinenie hriechov sveta.

Pri čítaní týchto stránok mi prichádzajú na um slová evanjelia: „Ak sa neobrátite a nebudete ako deti, nikdy nevojдете do nebeského kráľovstva“ (*Mt 18,3*).

Na to, aby sme milovali svet neba, je potrebné byť deťmi v srdci. Naša spoločnosť, ktorá stratila zmysel pre Boha, potrebuje svätých a anjelov. Čo by bol svet bez svätých a nebo bez anjelov? Určite by bez anjelov neexistovala väčšina umenia. Stačí si len spomenúť napríklad na anjeličov od Giotta, ktorí sa nachádzajú v kaplnke Scrovegniovcov v Padove, alebo na epizódy zo života sv. Františka z Assisi.

Anjeli a mystičky, svätci a svedkovia, binóm a lekcia pre naše životy. Nieкто spoznal drámu našej doby v samote. U moderného človeka – napriek tomu, že v metropolách sveta sa hemžia davy, a napriek neustálemu ponáraníu sa

do ohlušujúceho ruchu a do nepretržitých televíznych snímkov – vzrástla samota. S ňou sa spája depresia, ktorá je jej klinickým obrazom. Môžeme teda povedať, že ak má človek vieru v Ježiša Krista a v anjela strážneho, ktorý ho k nemu vedie, potom nie je nikdy sám.

Modlitba a mystické spoločenstvo s Bohom, anjelmi a archanjelmi, trónmi aj panstvami: fascinujúci svet, ktorý patrí mystikom! Potrebujeme vieru, kontempláciu, svedectvá ľudí zamilovaných do Ježiša, ktorí vedia objasniť kríž až po úplné stotožnenie sa s Kristom, mystikov a anjelov: znovu ich prinesme do našich domovov, do každodennosti našej existencie. Iba oni, svätí, sú pravými revolucionármi a svätosť môže byť prístupná všetkým.

„Som dážď, ktorý rozosmieva trávu radosťou života“ je obraz, ktorý nám poskytuje o sebe veľká mystička Hildegarda z Bingenu, teraz učiteľka Cirkvi, ktorá videla, ako nebeskí duchovia, deväť anjelských zástupov, odrážajú zvuky, ktoré Boh vydáva v blažených dušiach v nebi. Tieto stránky sú ako kvapky dažďa v púšti vysušenej zlom; ním je náš svet, ktorý, oklamáný inými silami, sa vymanil z blahodarnej rosy Božej lásky.

*+ Kardinál José Sarajva Martins,
emeritný prefekt Kongregácie pre kauzy svätých*

~ ÚVOD ~

„**M**ystici sú kanálmi, cez ktoré preniká do nášho ľudského vesmíru nevedomosti a ilúzie trochu poznania skutočnosti,“ napísal anglický mysliteľ A. Huxle, aby ukázal, ako dnešný človek začína živšie pociťovať záujem o asketiku a mystiku. Ten istý mysliteľ hovorí: „Úplne antimystický svet by bol slepým a šialeným svetom. A my sa teraz ocitáme vpredu, nebezpečne vpredu, v temnote.“

Tento človek, ponorený do temnoty, zahalený do vln ateizmu, novopohanstva a diktatúry relativizmu, sklamaný z mnohých lákadiel našej doby, vrátane tých, ktoré vyrobila veda a technika, dnes objavuje nový impulz a začína živšie pociťovať záujem o asketiku a mystiku. Jemu sú adresované stránky tejto knihy; tie svedčia o sile toľkých výnimočných učiteliek ducha, ktoré svojím životom a učením nepodľahli móde alebo sentimentalizmu, ale nechali sa viesť priamo Bohom.

Stretnutie, boj, odpoveď. To sú momenty, ktoré charakterizujú mnohé životy žien opojených Božou prítomnosťou, pohltených do víru vzťahu s božstvom do tej miery, že ich oddelí od ostatných a od vecí na svete. Žien, ktoré vášnivo milujú Ježiša Krista. Žien oddaných modlitbe a činorodej láske, ktoré stáli chudobným a prostým ľuďom nablízku. Žien jednoduchých i vzdelaných, šľachticien i slúžok. V určitom okamihu života sa krížil ich a Ježišov pohľad a priťahané touto božskou silou sa rozhodli žiť z neho a s ním navždy.

Spoločným menovateľom vybraných výnimočných žien, ktoré patria do tisícročnej histórie Cirkvi, je skutočnosť, že ich ochraňovali a boli na ich ceste prítomní anjeli, netelesné, neviditeľné a nesmrteľné bytosti, ktoré neustále kontemplujú Boha tvárou v tvár, vebia ho a slúžia mu. Sú to ženské postavy s pohľadom neustále obráteným k nebu, nekonečnému priestoru Boha, kde existuje odjakživa a navždy, ktoré však vedeli aj kráčať po zemi a vedené Božími poslami vedeli konať v prospech mnohých.

Vzývali ich, prosili Boha o pomoc a aj ju dosiahli a nechali sa sprevádzať v poslaní, ktoré im bolo zverené. Ženy ochraňované vlastným anjelom, ktoré vedeli čeliť akejkoľvek prekážke, zmenili prostredie a život svojej doby, založili nové rehoľné rády a dali nádej ľuďom v každej epoche.

Kniha rozpráva o viac ako šesťdesiatich príbehoch rozdelených do troch kapitol: sväté, blahoslavené a Božie ženy, ktoré sa klenú stáročiami a píšú krásne stránky dejín a kresťanskej spirituality. Striedanie epoch ukazuje iný spôsob nasledovania Krista a nadviazanie vzťahu s nebeskými duchmi. Vidíme napríklad, že v prvých storočiach za svätých boli uznaní mučeníci, ktorí vyliali svoju krv, aby vydali svedectvo Kristovi, a vidíme, ako Boh podporoval v skúške svojich hrdinov tým, že im posielal svojich anjelov. To je prípad napríklad Perpetuy, Agnesy, Cecílie či Kataríny Alexandrijskej.

Životy žien premenených milosťou, ktoré žili v Božích záhradách a boli osvietené takým svetlom anjelov, aké „odráža kvitnúce božstvo“. Áno, pretože, ako povedal sv. farár z Arsu, „v duši ponorenej v Božej milosti je vždy jar“.

Mimoriadne ženy, ktoré prijali šepot anjelov a nasledovali ich pokyny k vernému plneniu vôle Boha, ktorý volá všetkých ľudí k spásu v Kristovi Ježišovi. Sú to ženské po-

stavy, čo spoznali v nádhernej, rozľahlej anjelskej milícii organizované Božie vojsko s rozdielnymi úlohami, stupňami a postavením. Im Boh zo svojej výsady daroval chvíle zvláštneho spoločenstva, ukázal záblesk nebeskej slávy, svetlo Kristovej tváre, stred anjelského sveta.

Mozaika najrôznejších príbehov žien, ktorých vnútorný život sa neustále vyvíja; pomalý proces, ktorý nasleduje rozmanité etapy a ukazuje konštantu, ktorá spája všetky: posledná etapa, čiže ich otvorenie sa perspektíve „anjelského života“.

V tejto mozaike sa vynárajú niektoré postavy ako napríklad Františka Rímska, mystička zo Zátiberia, ktorej sa anjel ukazoval ako desaťročné dieťa s dlhými vlasmi, so žiarivými očami, oblečený v bielom rúchu: stál pri svätej najmä pri početných bojoch s diablom, ktorým musela čeliť. Iný je prípad mystičky našej doby, Bavorčanky Terézie Neumannovej, súčasníčky Pátra Pia, ktorá mala každodenný a pokojný kontakt s anjelmi; oslepla a ochrnula v dôsledku nehody, prejavili sa u nej stigmy a následne sa tridsaťšesť rokov živila len Eucharistiou, kým nebola zázračne uzdravená svätou Terezkou Ježiškovou, najprv zo slepoty a potom z ochrnutia.

Medzi mystičkami dvadsiateho storočia nájdeme Terezu Palminotovú, stigmatizovanú, ktorá mala taký blízky vzťah s anjelom strážnym, že ho volala „môj anjelik“. Jemu pripisovala mnoho duchovných skutočností a konkrétnych zásahov.

Nakoniec zmienka o Natuzze Evolo, mystičke z Paravati. Bola vydatá a mala deti. Bola protagonistkou mimoriadnych javov s darom bilokácie a s darom prežívať Kristove bolesti počas Veľkej noci: videla anjela strážneho po pravici ľudí, zatiaľ čo u kňazov ho videla po ich ľavici.

Výnimočné životy, blahoslavené a sväté, ženy z evanjelia, ktoré verili v anjelov, nechali si od nich poradiť a nechali

sa nimi viesť v dramatickom a strhujúcom dobrodružstve, akým je vzťah človeka s Bohom. Jednoduché a prosté príbehy, ktoré svedčia o tom, že každý z nás je hĺstka zeme schopná nechať vyrásť Božie semená, a ktoré potvrdzujú to, čo povedal kardinál J. Danielou: „Najväčší svätci a Boží ľudia žili v dôvernom vzťahu s anjelmi.“

~ Časť I ~

SVÄTÉ
MYSTIČKY

ANJELI NA SCHODOCH DO NEBA

Perpetua (II. – III. storočie)

Láska je jediný platný cestovný pas do večnosti.
(François Favreau)

Po slávnostiach sv. Jozefa a Zvestovania jediná povinná spomienka v mesiaci marec je na siedmy deň, ktorý je vyhradený dvom mladým ženám – Perpetui a Felicite. Tie v roku 203 podstúpili mučeníctvo za vlády Septimia Severa, cisára afrického pôvodu, ktorý bol v nepretržitom boji proti mnohým nepriateľom Rimanov. Na obranu proti nim použil striktné zorađenú a poslušnú armádu.

Na konci roku 202 existovala v Kartágu malá kresťanská skupina veľmi zvláštneho druhu, pretože nebola riadená kňazom, ale laikom, Saturom. Tento mladý muž zhromaždil okolo seba mnoho nasledovníkov bez ohľadu na bohatstvo, postavenie alebo pohlavie. Okolo Saturu sa stretli otroci ako

Revocatus a Felicita spolu s chlapcami z vysokej spoločnosti, akými boli Saturninus a Secundinus, a mladou, dvadsaťjedenročnou patricijkou Vibiou Perpetuou, vydatou ženou, matkou niekoľkomesačného bábätka.

Celá rímska Afrika bola vtedy násilná a nepriateľská voči kresťanom vinou skupín heretikov, montanistov, ktorých fanatizmus a agresivnosť popudzovali pohanské zástupy, nechotné rozlišovať medzi rôznymi skupinami zakázaných siekt. Po udaní Saturovi katechumeni, ktorí ešte neboli pokrstení, boli zatknutí. Ich horlivosť spôsobila u prefekta Hilariána zdesenie, keď objavil medzi väzňami aj veľaváženú Vibiu Perpetuu, ktorá, narodením aj manželstvom, predstavuje vysokú aristokraciu regiónu. V nádeji, že oddelí osud mladej patricijky od osudu jej spoločníkov menej urodzeného pôvodu, Hilarián dá najskôr zatvoriť skupinu do súkromného domu. A urobí čokoľvek preto, aby priviedol Perpetuu k tomu, čo on pokladá za zdravý rozum. Jedného dňa uvidí mladá žena prichádzať svojho otca s jej dieťaťom v náručí. Nasleduje srdcervúca scéna, v ktorej otec plače, prosí, vyhráza sa, oháňa sa svojou otcovskou autoritou predtým, než dá dieťa do náručia svojej dcéry, a zapriaháva ju, aby ho nenechala osiriť (sv. Perpetua zanechala ručne napísaný príbeh zo svojho väzenia). Ale Perpetua sa nenechala premôcť ani pohľadom na svojho syna, ani slzami svojho otca.

Hilarián zmenil taktiku: podcenil rímsku čnosť Vibie Perpetuy. Ako táto patricijská šelma, ktorá čelí smrti a poprave, vydrží to, že s ňou bude zaobchádzané ako s otrokyňou, zbavenou pohodlia a luxusu, v ktorých bola vychovávaná? Malú skupinu priviedli späť do Kartága a hodili do jamy, najpotupnejšieho doživotného väzenia, ktoré Hilarián

bol schopný nájsť v chudobných štvrtiach mesta. Pred touto páchnucou a špinavou realitou určite prasknú nervy mladej ženy aj jej priateľov, prefekt je o tom presvedčený.

Hilarián nevzal do úvahy niekoľko faktorov. Po prvé, hr-dinský návrat Satura, ktorý bol neprítomný v čase zatknutia svojich priateľov. Mladý muž sa obával, že jeho novokrstenci odpadnú od viery a zaprú ju, preto sa vydal úradom a vzal na seba plnú zodpovednosť za ich obrátenie, čo v medziach zákona veľmi priťažuje jeho prípadu. Prítomnosť ich vodcu v skutočnosti vleje novú silu nešťastníkom, no predovšetkým Saturovi sa podarí nájsť kňaza, ktorý pokrstí jeho priateľov. Sviatosť povzbudí všetkých vrátane Felicity, ktorú vyčerpávalo pokročilé tehotenstvo.

V tejto atmosfére horlivosti začína séria snov a vízií, ktorých budú Saturus a Perpetua príjemcami a kde sa stretnú Kristus, anjeli a zlí duchovia. Perpetua mala počas modlitby zvláštne videnie: zlatý rebrík siahajúci zo zeme až do neba, podobný biblickému videniu Jakubovho rebríka. Po tom veľmi úzkom rebríku mohla vystupovať iba jedna osoba a pri päte rebríka bol obrovský had. Na najvyššom stupni rebríka Perpetua zazrela Satura obklopeného anjelmi, spolumučeníka, ktorý ju pozval vystúpiť hore slovami: „Pod', ale dávaj si pozor, aby ťa neuhryzol had.“ Perpetua odpovie Saturovi: „Nie, neuhryzne ma, pretože je vo mne Ježiš.“

Hoci majú videnia Vibie Perpetuy nádhernú symboliku, hodnu najväčších mystikov, hoci vidí pri niekoľkých príležitostiach, ako zahнала nohou diabla, a to v podobe draka, ako aj v podobe Egypťana, ktorý robí grimasy; Cirkev vďačí práve Saturovi za jedno z prvých psychagogických videní anjelov.

Raz v noci po tom, čo Perpetua vyrozprávala, ako jej Saturus pomohol vystúpiť po vysokom a veľmi úzkom reb-

ríku, ktorého každý stupienok bol ostrým mečom a ktorý sa strácal v nebi, Satorus sa ujal slova. V jeho sne alebo v jeho videní oni zomreli v amfiteátri: „Štyria anjeli preniesli naše duše smerom na východ, bez toho, aby sa ich dotýkali. Boli sme položení do obvyklej polohy, ale zdalo sa, že stúpame na mierny svah.“ (*Skutky kartáginských mučeníkov*). Svedkovia prenesení týmto spôsobom prišli do nádhernej záhrady plnej anjelov a blažených, ktorí volajú pri pohľade na nich: „Tu sú! Tu sú!“

Mučeníci sú víťazne vedení k trónu Baránka. Kristus sa skláňa, aby ich privítal a dal im bozk pokoja. Aby mohli byť v jeho výške, anjeli ich jedného po druhom dvíhajú.

Bolo to varovné videnie. Dňa 7. marca 203 Satorus a jeho spoločníci zahynuli v aréne.

Meno Perpetua sa dostalo na dôležité stránky dejín talianskej literatúry vďaka *Snúbencom* od Alessandra Manzoniho, ktorý pomenoval menom Perpetua ženu, ktorá vykonávala domáce práce u dona Abbondia a jej meno sa stalo symbolom gazdín, ľudovo nazývaných práve „perpetue“.

PATRÓNKA HUDBY

Cecília (III. storočie)

*Svätí sú ako mnohé malé zrkadlá,
v ktorých nazeráme na Ježiša Krista.
(sv. farár z Arsu)*

Anjeli sú prítomní v evanjeliu, aj keď striedmo. Objavujú sa ako osloboditelia Petra, ktorý bol držaný vo väznici v Jeruzaleme, alebo ako Pavlovi ochranovia pri jeho putovaní celou ríšou. Anjeli neopustili mladú Cirkev po smrti apoštolov. Keď sa rozpúta prenasledovanie, mnohým mučeníkom budú pomáhať v ich utrpení anjeli.

Na rozdiel od väčšiny patricijských rodín Ríma, Valeriovci si nezvolili za svoje bydlisko v meste elegantnú štvrť, akou bola štvrť Aventino, ale zaľudnenú a obývanú štvrť Trastevere (Zátiberie). Na ruinách ich obydlia stojí dnes jeden z najkrajších kostolov v Ríme, za námestím málo navštevovaným turistami, na konci záhrady, ktorá si uchovala svoju starobylú architektúru, s fontánou uprostred, so svojím rozáriom a svojimi begóniami. Kostol nesie názov Svätá Cecília. Archeológovia sa zhodujú v tom, že súčasná Svätá Cecília je nástup-

com oveľa staršej svätyne, určite jednej z pôvodných *tituli*, súkromných domov, ktoré bohatí kresťania dávali k dispozícii veriacim pred oficiálnym uznaním Cirkvi v roku 313. Zhodujú sa aj v názore, že toto vlastníctvo dala kléru jedna žena z rodiny Caeciliovej, pomenovaná Caecilia Metella podľa zvyku, ktorým sa dávalo dievčatám ako meno feminizované priezvisko otca. Na toto sa obmedzujú historické istoty a tu sa začína jeden z najkontroverznejších príbehov kresťanského martyrológia. V októbri 1599 bolo zrejme, že Baziliku sv. Cecílie je potrebné reštaurovať. Kardinál baziliky – je zvykom, že kardináli sú titulármi rímskej farnosti – sa volal Paolo Emilio Sfrondati; bol synovcom pápeža Gregora XVI. Tento prežitok pápežského nepotizmu nebránil kardinálovi Sfrondatimu, starému stúpecovi sv. Filippa Neriho v Oratóriu, byť dobrým kňazom. Vtedy počas prác kardinál objavil niekoľko starovekých sarkofágov z bieleho mramoru. Ako dobrý Riman ihneď pochopil, že ide o preslávené relikvie, ktoré tam uložil na začiatku IX. storočia pápež Paschal I. Zhodou okolností sa našli telá mučeníkov Cecílie, Valeriána, Tiburcia a Maxima. Kardinál Sfrondati, chvejúc sa od dojatia, dal otvoriť hrobky. V jednej odpočívali ostatky troch mužov.

V ďalšej... Po otvorení hrobky nasledoval výkrik prekvapenia. Odpočívalo v nej dievča, ktoré mohlo mať osemnásť rokov. Ležala na boku, ako spiaci človek vo chvíli prebudenia. Bola mŕtva už trinásť storočí, ale jej telo bolo nedotknuté, zázračne uchované, nepodliehajúce bežným zákonom rozkladu. Bola oblečená do bielych zlatom zdobených šiat, mala na sebe odev patricijky s veľkými červenými škvrnami od krvi, ktorá sa chystala akoby stiečť. Ďalšia zakrvavená bielizeň bola zložená v blízkosti mŕtveho tela podľa zbožného zvyku raných kresťanov, ktorí zachytávali krv mučeníkov. Kardinál mohol

vidieť, že dievča malo tri hlboké rany na krku; hlava bola skoro oddelená od trupu, čo vysvetľuje kurióznú pozíciu, v akej zosnulá bola pochovaná. Napokon jej pravá ruka bola ohnutá v divnej polohe. Ohromený Sfrondati pochopil, že tri prsty zostali narovnané v pozícii, ktorú interpretoval ako posledné vyznanie tajomstva Trojice.

Narýchlo zavolali sochára Maderna, aby napodobil priamy obraz, ktorý sa naskytol divákovi: Cecíliu, jednu z najznámejších mučeníkov v Ríme, nedotknutú. Maderno a všetci ostatní boli takí ohromení, že nikto sa neodvážil položiť ruku na mŕtve telo malej apoštolky čistoty. Bez ďalšieho bádania bola Cecília pochovaná pod hlavným oltárom jej kostola. Iba Madernova atraktívna socha svedčí o zázraku.

Prípady neporušiteľnosti mŕtveho tela nie sú v Cirkvi zriedkavé; všetky ukazujú na svätosť nie vždy známu ani verejnú, ale pevnú, istú, výnimočnú. Boh neuchováva telo toho, kto nepovstane nad rámec normálnosti z hniloby a červov. Jav sa nedá vysvetliť žiadnym prirodzeným spôsobom, najmä ak ide o mŕtve telo staré tisícristo rokov, pokryté krvou, ktoré sa rozkladá (a ešte s akým zápachom!), odkedy je vystavené pôsobeniu otvoreného vzduchu, a to ešte v teplom podnebí Ríma. *A priori*, toto uchovanie Cecíliinho tela (prvotná Cirkev poznala tento druh javov: spoločenstvá v Smyrne a v Lyone – v *Umučeníach* sv. Polykarpa, Potina, Blandíny a ich spoločníkov, vierohodnej historickosti – zaznamenávajú, že ostatky popravených šíрили najpríjemnejšie vône namiesto zápalu rozkladu) je znamením svätosti osvetľujúcej život tejto zbožnej vdovy, ktorá dala svoj dom Cirkvi.

Čo keby sme si vzali text, ktorý je známy ako *Umučenie sv. Cecílie*? Ide o neskorý text, keďže bol skomponovaný okolo roku 500, možno však vychádza z najstarších dokumentov.

V prepychovom dome jej rodičov, na Martovom poli (dnes tam stojí Kostol sv. Márie Božej lásky, pod základmi ktorého sa nachádzajú na jednej strane ruiny raného Kostola sv. Cecílie, na druhej strane ruiny patricijského domu, ktorý identifikovali ako dom patriaci Caecilii Metelli a odjakživa uchovávali ako rodný dom sv. Cecílie), sa mladá a krásna Cecília trápi.

Mala šesťnásť rokov a jej rodičia usúdili, že už pridlho čakajú na ženícha. Za niekoľko dní Cecíliu slávnostne sľúbili najstaršiemu synovi Valeriovcov, rodine, ktorá sa v pompéznosti takmer vyrovnala rodine Metelliocov. V tomto manželstve Cecília videla dve prekážky, jedna bola späť s druhou: ona bola kresťankou, kým Caius Valerius pohanom. Cecília milovala niekoho iného, celou svojou silou, celou svojou dušou; sľúbila sa len jemu a nikomu inému: zasvätila svoje panenstvo Kristovi. Vysvetliť toto Valeriovcom neprichádzalo do úvahy. Od veľkého Nerovho prenasledovania v roku 64 bolo v Ríme veľmi nepopulárne byť kresťanom. Aj keď sa cisár Marcus Aurelius vo svojom osvietenom humanizme filozofa vyhýbal systematickému prenasledovaniu Kristových veriacich, po udaní v zásade nasledoval výsluch pred autoritami a – aby sa vyhli omylom – povinnosť obetovať rímskym modlám a cisárovi. Pre tých, ktorí odmietli a vyznali, že budú uctievať len svojho Boha, toho Boha, o ktorom pohania tvrdia, že má osliu hlavu, a ktorému sa obetujú dokonca novorodenci, rozsudok je vždy ten istý: smrť.

Cecília sa narodila do rímskej aristokracie, ktorá urobila z absolútneho pohrdania utrpením a smrťou etiku. V jej žilách prúdi krv príliš mnohých konzulov a cisárov, aby sa bála katovho meča. Ale sú tu jej rodičia. Dievča stálo medzi svojou

prísahou zostať pannou a láskou, ktorú dlhuje svojim rodičom. Cecília nevedela, ako sa dostať von z tejto dilemy, a dátum svadby sa blížil. Nezostávalo jej nič iné, než sa modliť.

Raz večer, bol to predvečer svadby, ktorá ju veľmi desila, sa pred dievčaťom objavil anjel, jej anjel strážny. Dával jej najneuveriteľnejšie rady: aby poslúchla svojich rodičov, aby sa vydala za Caia Valeria. A čo sa týka ostatného, aby mala dôveru: jej manžel sa jej nedotkne. Cecília teda mlčala a vydala sa za Valeria. On bol mladý, pekný, vzdelaný, láskavý, šikovný. Mal všetky dobré vlastnosti a Cecília by sa mohla šialene doňho zamilovať, keby už nemala srdce zadané. Caius Valerius bol zasa uchvátený svojou mladou manželkou. A tak preukázal extrémnu trpezlivosť a nekonečné pochopenie, keď zostali sami v svadobnej komnate a on videl, že sa Cecília vyhýba jeho dotykom. Veril, že je nevinná a veľmi vystrašená, čo bola pravda – takou naozaj bola. Nechce ju mať hrubým spôsobom ani ju nútiť. A práve vtedy mu manželka predniesla najudivujúcejšiu reč: „Počuj, môj sladký a milovaný manžel: ja mám za ochrancu anjela môjho Boha, ktorý starostlivo bdie nado mnou. Ak uvidí, že podľahneš a dáš sa strhnúť zmyselnou vášňou, jeho hnev vzplanie proti tebe. Pod údermi jeho pomsty podľahneš v rozkvetení svojej brilantnej mladosti. Ale ak, naopak, uvidí, že ma miluješ s úprimným srdcom a bez poškrvny, ak zachováš neporušené a nedotknuté moje panenstvo, bude ťa milovať, ako miluje mňa, a zahrnie ťa svojou priazňou.“

Cecília mala veľké šťastie, pretože Valerius bol pokojný, rozumný chlapec, neschopný uchýliť sa k brutálnym metódam so ženou. Iní mladí by mali pocit, že už žartovania bolo dosť, a ako manželia by využili svoje práva a fyzicky by sa zmocnili nepoddajnej nevesty. Všetky tieto príbehy o anjeloch mu uni-

kajú, ale s gráciou pochopil, že sa oženil s kresťankou. Cecília vzala Valeriana za ruku, prisahala mu, že pre ňu neexistuje žiadny iný muž, že ona ho nekonečne miluje, ale že sa s ním nemôže deliť o spoločné lôžko. A znovu a neúnavne sa rozpravila o anjelovi svojho Boha, ktorý chráni jej panenstvo. Valerius si začal myslieť, že Caeciliovci sa zbavili nebezpečne šialenej dcéry, keď mu ju dali. Na pokraji zúfalstva povedal: „Tak mi ukáž toho anjela tvojho Boha!“ Ak ho uvidí, nielenže sa nedotkne svojej manželky, ale uverí v jej Boha. Cecília sa usmiala: „Ibaže na to, aby si videl anjelov, môj úbohý Valerius, musíš byť očistený...“ Očistený?

Valerius sa obrátil. Zasiahnutý dôverou svojej manželky, odpovedal s rovnakou dôverou. Čeliac neistote na rímskych uliciach, vkĺzne do noci. Via Appia... Tam, kde mu Cecília povedala, našiel pápeža Urbana, ktorý ho, ako sa zdá, čakal a ospevoval „zbožnú Cecíliu, ktorá zmenila na baránka divokého leva, na ktorého naďabila v manželstve“.

V svadobnej komnate sa Cecília modlila. Ako povedala svojmu neveriacemu manželovi, ona nie je sama. Na vlastné oči Valerius uvidel anjela „žiarivého ako plameň“, ktorý bdel nad zasvätenou pannou. Pri svojom príchode sa anjel usmieval. V rukách držal dva nádherné vence, tisíckrát nádhernejšie a s tisíckrát krajšou vôňou ako tie, ktorými pozvaní korunovali mladomanželov. „Prinášam vám ich z neba. Nikdy neuvädnú. Nikto na svete ich neuvidí, ak nemiluje čistotu, ako ste ju milovali vy.“ Potom sa anjel spýtal Valeria, akú milosť mu má vyprosiť. Mladík neváhal: „Obrátenie Tiburcia, môjho milovaného brata.“ Anjel sľúbil, že Tiburcius veľmi skoro požiadá o krst. A dodal, skôr než zmizol, túto upokojujúcu správu: „Vy, všetci traja, obdržíte palmu mučeníctva.“

Hovorí sa, že meč kata zasadil tri rany Cecílii, no nepodarilo sa mu odseknúť jej hlavu, preto bola ponechaná v agónii tri dni pred tým, ako zomrela. Počas tých dlhých hodín očakávala návštevu pápeža Urbana, hlavy vtedajšej Cirkvi, ktorému sa podarilo doraziť za ňou v noci a zachytiť jej poslednú vôľu. Po dobu troch dní svätá ďalej vyznávala svoju vieru v Trojjediného Boha prstami na rukách, pretože nemohla vysloviť ani slovo.

Neskôr, interpretujúc doslovne liturgickú antifónu: „Za spevu organa Cecília sa modlila k Pánovi.“, bola zvolená za patrónku hudby a ochrankyňu hudobníkov.

VYNESENÁ ANJELMI NA VRCH SINAJ

Katarína Alexandrijská (287 – 305)

Krv mučeníkov je semenom nových kresťanov.
(Tertullian)

Katarína patrila ku generácii kresťanov, ktorí v Rímskej ríši (ohrozovanej početnými barborskými nájazdmi a častými epidémiami) zažili viacerých krutých cisárov hnaných úmyslom odstrániť kresťanstvo, ktoré považovali za nebezpečné a podvratné náboženstvo pre štát. Najkrutejšie prenasledovanie bolo nariadené Diokleciánom. A v Egypte, označovanom ako „Čína starovekého sveta“, prenasledovanie dosiahlo úroveň bezuzdnej krutosti až natoľko, že často sa samotní pohania snažili pomáhať kresťanom uniknúť mučeniu a smrti.

To je prípad sv. Kataríny Alexandrijskej, známej ako „mučienica kolesa“. Kult Kataríny Alexandrijskej je veľmi rozšírený v Katolíckej, ako aj v pravoslávnej cirkvi. Symbolickým miestom svätej je Kláštor sv. Kataríny na úpätí Sinaja

v Egypte, ale existuje mnoho ďalších kostolov vo svete zasvätených práve jej. Je vyobrazená v rímskej Bazilike sv. Vavrince, v Katakombách sv. Januária v Neapole a na rôznych miestach v Európe, kde tiež inšpirovala *sacre rappresentazioni* a *cantari*. Väčšinou je vyobrazená vo chvíli mystickej svadby, teda pri svadobnej zmluve s Kristom, ktorá charakterizuje život veľkých mystičiek uznaných Cirkvou.

Maľovali ju predovšetkým maliari pätnásteho a šestnásteho storočia, medzi ktorými je potrebné spomenúť Correggia, Michelina da Besozzo, Paola Veroneseho. Parmigianino ju zobrazuje vo chvíli mystickej svadby s korunou na hlave a oblečenú do kráľovských šiat, aby zdôraznil jej kráľovský pôvod.

Palma, ktorú drží v ruke, znamená mučeníctvo. Kniha pripomína jej múdrosť a jej funkciu ochrankyne štúdií a niektorých kongregácií, ktoré sa venujú výučbe, ako dominikáni a augustiniáni. Nakoniec je zobrazená s mečom, zbraňou, ktorá jej vzala život, a ozubeným kolesom, nástrojom mučeníctva, prvkom spájajúcim svätú s početnými kategóriami umenia a remesiel, ktoré majú do činenia s kolesom.

Hovorí sa, že v egyptskej Alexandrii sa slávil veľké obety kvôli príchodu cisára Maxentia (alebo Maximina). Malo sa sláviť zmocnenie sa provincií pridelených cisárovi a na túto príležitosť bolo naplánované usmrtenie zvierat, ktoré mali byť obetované bohom. Bohatí býka a chudobní vtáka, každý musel niečo obetovať.

Davom sa predieralo neobyčajne pôvabné a krásne dievča. Podišlo k cisárovi, napomenulo ho za toľké plytvanie pre falošných bohov a vyzvalo ho, aby uznal Ježiša Krista ako Vykupiteľa ľudstva, a povedalo, že je pripravené obhájiť svoj názor pred akýmkoľvek učeným človekom.

Cisár, s vedomím, že poslať túto mladú ženu na mučenícku smrť, vzhľadom na jej urodzený pôvod, by nebolo gesto veľkej politickej inteligencie, zvolal akýsi výbor múdrych mužov, aby priviedli Katarínu na cestu rozumu a presvedčili ju, aby sa vrátila k pohanskej viere. Maxentius teda zvolal skupinu päťdesiatich filozofov, ktorí však zostali zmätení a umlčaní pred silou urodzeného dievčaťa. Cisár sa rozhneval a okamžite nariadil smrť mudrcov, ktorých zvolal. Katarína pristúpila k nim a každému hovorila o večnom živote, ktorý ich čaká. Všetci prijali jej slová a obrátili sa priamo vo chvíli kolektívnej popravy. Tyran bol natoľko fascinovaný odvahou a kultúrou mladej ženy, že jej dokonca navrhol manželstvo. Urodzená svätica odmietla ponuku na sobáš, a tak cisár, keďže sa snažil všetkými možnými spôsobmi ju presvedčiť, aby prijala ponuku, zachvátený akýmsi vražedným šialenstvom, dal ju uväzniť a odsúdiť na smrť. Bola mučená na ostnatom kolese (tiež sa nazýva „koleso sv. Kataríny“), ako ju veľmi dobre vyobrazil Caravaggio, ktorý sa inšpiroval jej hroznou mučenickou smrťou.

Katarínina krutá smrť bola poznačená početnými zázračnými udalosťami. Hovorí sa, že kým bola v cele, živila ju holubica a zjavil sa jej Kristus. Keď ju potom mučili na ostnatom kolese, to sa roztrieštilo na mnoho kúskov, ktoré ako triesky zasiahli prítomných, pričom Katarína zostala úplne nedotknutá.

Tiež sa hovorí, že jej telo odniesli anjeli z Alexandrie, teda z miesta mučenickej smrti, na horu Sinaj – aj dnes v blízkosti Jebel Musa, Mojžišovej hory, na úbočí ktorej stojí slávny Kláštor sv. Kataríny na Sinaji, je návršie nesúce jej meno.

Tradícia vyžadovala, aby križiaci, na začiatku druhého tisícročia po absolvovaní svojej púte k Svätému hrobu, vystúpili aj na túto horu a vzdali hold ostatkom sv. Kataríny.

Je ochrankyňou krajčírskych učníc, ktoré po nej prevzali meno, predurčené na dlhodobé trvanie: *Catherinette*, francúzsky termín, ktorý pôvodne označoval ženu súcu na vydaj. Katarína Alexandrijská je tiež ochrankyňou dojok, dievčat súcich na vydaj a väzňov. Pre svoju eleganciu a krásu je patrónkou modistov a módnych návrhárov.